

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de vaste commissie
voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Per e-mail verzonden aan: cie.vws@tweedekamer.nl

DATUM

5 maart 2026

KENMERK

B20260305

BETREFT

Financiën gehandicaptenzorg

BIJLAGEN

-

CONTACT

Theo van Uum

TELEFOON

06-15035170

E-MAIL

thvanuum@vgn.nl

Geachte leden van de commissie voor VWS,

Gisteravond ontving u de brief 'Financiën Wlz-gehandicaptenzorg' van de minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport. Deze brief werd door de minister-president toegezegd in het debat over de regeringsverklaring.

De minister heeft in deze brief aan de Kamer een financieel beeld proberen te schetsen van de gehandicaptenzorg. Niet geheel verrassend is dat de minister nog geen verdeling of inhoudelijke onderbouwing van de 990 miljoen euro ombuiging in de Wlz kan geven. De minister-president erkende immers al dat er tijdens de formatie onvoldoende was stilgestaan bij de gevolgen voor de gehandicaptenzorg.

Dat neemt niet weg dat bij ons teleurstelling overheerst over de brief, nu de inbreng van de Kamer tijdens het debat over de regeringsverklaring (en de eerste termijn van de Kamer tijdens de begrotingsbehandeling van VWS) niet lijkt te zijn gehoord. De brief bevat geen denkrichting om tegemoet te komen aan de zorgen die breed leven in de samenleving en in de Kamer.

Cijfers in beeld

De minister geeft in de brief een veelheid aan cijfers, maar cijfers voor de gehandicaptenzorg over de benodigde groei enerzijds en de (na bezuinigingen) beschikbare groei anderzijds ontbreken. Daarom hieronder twee verhelderende plaatjes: in 2027 wordt meer dan de helft van de benodigde groei afgeroomd. Tot en met 2030 gaat het om

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

+31 (0)30 273 93 00

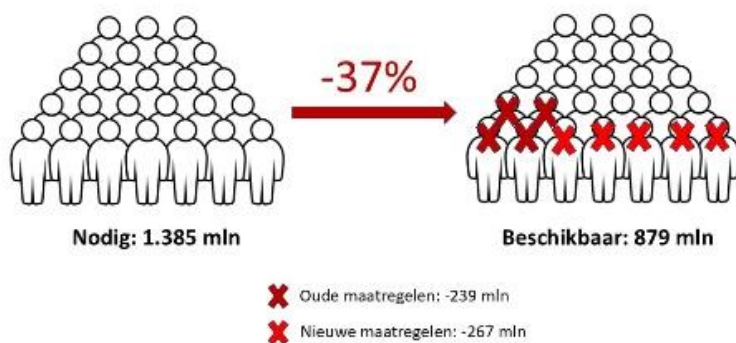
info@vgn.nl
vgn.nl

ongeveer een derde. Met andere woorden: voor de komende vier jaar groei stelt het kabinet minder dan drie jaar beschikbaar¹.

Groeimiddelen gehandicaptenzorg in 2027 meer dan gehalveerd

Groeimiddelen gehandicaptenzorg t/m 2030 ruim derde minder

Zorg met verblijf groeit zeer beperkt

Zorg met verblijf groeit anders dan soms wordt beweerd maar zeer beperkt. Waar mogelijk zorgen we dat mensen met een beperking zelfstandig kunnen wonen, in plaats van in een instelling. Maar dat is natuurlijk niet altijd mogelijk. In de gehandicaptenzorg is het aantal cliënten dat woont op de plek waar ze zorg ontvangen (het aandeel 'zorg met verblijf') sinds 2015 slechts zeer beperkt gegroeid: gemiddeld met 0,5% per jaar. De grote groei zit al jaren bij zorg aan mensen die in hun eigen woning wonen in de vorm van pgb of als volledig of modulair pakket thuis.

¹ Op basis van de voorlopige veronderstelling dat de gehandicaptenzorg naar rato van het aandeel in de Wlz wordt aangeslagen.

Binnen de groep die wel bij een zorgaanbieder woont, zien we een verschuiving: door de jaren heen komen steeds minder mensen met een lichtere en steeds meer mensen met een zeer intensieve zorgvraag in instellingen terecht. Het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) geeft toegang tot onze zorg wanneer zij onafhankelijk hebben vastgesteld welke zorg er nodig is. De ontwikkeling van deze aantallen is voor ons een gegeven.

Ook de gehandicaptenzorg moet veranderen

Laat er geen misverstand over bestaan: net als andere zorgsectoren staat de gehandicaptenzorg voor grote uitdagingen. Om ook in de toekomst goede zorg en ondersteuning te kunnen blijven bieden aan mensen met een beperking, zal de zorg moeten veranderen. De sector is daar al volop mee bezig. De gehandicaptenzorg wijkt sterk af van andere zorgvormen als het gaat om de duur van de relatie met onze cliënten: in een ziekenhuis is de gemiddelde 'verpleegduur' 5 dagen, in een verzorgingshuis ligt die rond de 2 jaar, in de gehandicaptenzorg is het verblijf gemiddeld 29 jaar. Dit vraagt om een andere aanpak dan generieke kortetermijnmaatregelen.

Waar gehandicaptenzorgorganisaties vroeger de zorg vaak volledig overnamen, maken we de transitie naar een bescheidener rol. Met meer eigen regie voor degenen om wie het gaat, samen met naasten. Dat kan er voor iedereen anders uitzien, want de gehandicaptenzorg is er voor een grote, diverse groep mensen met verschillende uitdagingen en mogelijkheden. We zetten ons in om de buurt meer te betrekken en samen te zorgen dat mensen met een beperking een betekenisvol leven kunnen leiden. We willen dat kinderen met en zonder beperking samen kunnen opgroeien. We vervangen voor wie dat aankan dagbesteding door werk midden in de maatschappij. Niet alleen brengen we de gehandicaptenzorg de samenleving in, we halen de samenleving ook naar de gehandicaptenzorg toe.

Samenwerking en technologische ontwikkelingen

Dit vraagt allereerst iets van de samenleving, maar zeker ook van de zorgorganisaties. Om tot een duurzame omslag in de gehandicaptenzorg te komen zal de kost voor de baat uitgaan. Ook de instanties die toezien op deze zorgorganisaties moeten een omslag maken, want ons stelsel is vooral risicomijdend ingericht en als er iets misgaat, leidt dat vaak tot extra regels, protocollen en formulieren. In samenspraak met overheden en toezichthouders zetten we steeds grotere stappen. Daar zijn we, indachtig onze Visie 2030, al mee bezig en daar gaan we natuurlijk mee door.

Naast al deze stappen intensiveren we de samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg om te voorkomen dat mensen knel komen te zitten tussen deze stelsels. De financiering en wetgeving is daar vaak nog niet adequaat op ingericht, maar desondanks steken we onze nek uit om hier verbeteringen te realiseren. Door samenwerking met allerlei maatschappelijke partners proberen we onnodige escalatie van complexe zorgvragen te voorkomen. We werken in kennisnetwerken aan de ontwikkeling en verspreiding van kennis, juist voor mensen met een intensieve zorgvraag.

Ten slotte zien we ook de kansen die de razendsnelle technologische ontwikkelingen ons bieden en maken we er gebruik van waar mogelijk. We pakken aan wat we kunnen. Met daarbij de belangrijke kanttekening dat veel technologie nog toekomstmuziek is en menselijk contact zoals oogcontact, de juiste intonatie, een arm om iemands schouder, cruciaal is bij het bieden van goede zorg, zeker voor de meest complexe en kwetsbaarste cliënten.

Toekomstagenda, Transitieakkoord en andere afspraken

De afgelopen jaren heeft de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland intensief samengewerkt met het ministerie van VWS, de zorgkantoren, beroepsorganisaties en koepelorganisatie Ieder(in). Bijvoorbeeld aan de Toekomstagenda zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking, om deze zorg toekomstbestendig, passend en beter georganiseerd te maken. Daarnaast is er het Transitieakkoord met Zorgverzekeraars Nederland, de bestuurlijke afspraken rond de complexe zorg, de Hervormingsagenda Jeugd, de Green Deal Duurzame Zorg en er lopen al enkele maanden gesprekken over een gezamenlijke agenda voor de komende periode. Juist vanwege de gezamenlijke stappen die we zetten vielen de forse bezuinigingen in het coalitieakkoord de sector extra rauw op het dak.

We zijn al volop in beweging om de zorg te verbeteren en kosten te besparen. Als de nu voorgenomen bezuinigingen van ruim een half miljard euro op de gehandicaptenzorg door worden gezet, dan zal dat een grote impact hebben op de mensen die op onze zorg zijn aangewezen én op onze medewerkers. Als concreet beleid om deze bezuinigingen op te vangen ontbreekt, dan blijft het feit dat er simpelweg een lagere prijs wordt betaald voor dezelfde zorg. Voor cliënten betekent dit verschraving van de zorg: minder tijd, minder persoonlijke aandacht die voor de verschillende mensen met een beperking grote consequenties heeft. Het betekent voor velen minder tijd om de omslag te blijven maken naar meedoen met werk of wonen in en met de samenleving.

Voor anderen, die nog meer afhankelijk zijn, heeft minder persoonlijke aandacht gevolgen voor het persoonlijk functioneren en welzijn. Minder persoonlijke aandacht kan ook leiden tot meer problematisch gedrag van cliënten, wat juist de zorgvraag weer kan vergroten. Voor medewerkers in de gehandicaptenzorg dreigt een hogere werkdruk en meer uitval. Dit is een zeer onwenselijk scenario. Investeren in goede arbeidsvoorwaarden en opleiden is een absolute voorwaarde om ervoor te zorgen dat er ook in de toekomst nog voldoende medewerkers zullen zijn om de zorg aan mensen met een beperking te bieden.

Uitgestoken hand

We blijven graag serieus in gesprek over de toekomst van de gehandicaptenzorg. En willen een trekkende rol op ons nemen. Maar wel op een manier die niet ten koste gaat van de mensen voor wie deze sector er is: de mensen met een beperking in zeer uiteenlopende verscheidenheid. Het uitgangspunt moet goede zorg zijn, en dat zou ook wat ons betreft het startpunt van de samenwerking met het nieuwe kabinet moeten zijn. Onze hand is uitgestoken om gezamenlijk te blijven werken aan een toekomstbestendige gehandicaptenzorg, maar we verliezen degenen om wie het gaat hierbij nooit uit het oog. De optelsom aan bezuinigingen tot een half miljard euro breekt de hierboven geschetste ingezette ontwikkelingen in de knop en heeft een averechts effect.

Met vriendelijke groet,

Boris van der Ham
Voorzitter